

‘Ieders expertise is nodig: óók die van ouders’

‘We moeten vaker onbevagen luisteren naar ouders’, vindt directeur-bestuurder Henk Jonker van Stichting Jeugdorp De Glind. ‘Hun inzichten kunnen de gehele jeugdsector verbeteren’.

Tekst: Tilly van Uffelen

Beeld: Barbara Vreekamp

“We nemen kinderen weg van ouders, soms zelfs met politiegeweld. Vind je het gek dat ouders dan gaan knokken en niet willen samenwerken? Ons jeugdzorgsysteem zorgt dat conflicten oplaaien of escaleren. Niet dat ik de jeugdbescherming als boeman wil neerzetten. Ik heb het over de gehele jeugdzorgsector. We kunnen veel ellende voorkomen als we beter samenwerken met ouders.

Hoe waardevol het is om onbevagen naar ouders te luisteren heb ik op verschillende manieren ervaren. Bijvoorbeeld door onze deelname aan de professionele leergemeenschap van ouders als ervaringsdeskundigen, studenten, onderzoekers en professionals aan de Christelijke Hogeschool in Ede onder leiding van lector Jeugd en Gezin Martine Noordegraaf.

Vinkje

Het is leerzaam om op een gelijkwaardige manier met elkaar te praten. Ik heb veel respect gekregen voor de openheid en de kwetsbaarheid van deze ouders.

Natuurlijk zijn er ouders die niet erg coöperatief zijn. Maar als we ouders serieus nemen en ze echt betrekken, kan er een betere samenwerking ontstaan, waarbij kinderen weer gedeeltelijk of helemaal thuis gaan wonen.

‘Ouders moeten de gezinshuisouders ook zien zitten’

Door de leergemeenschap heb ik meer begrip gekregen voor ouders. Mijn begrip is ook gegroeid door mijn eigen ervaringen als pleegouder. Als pleegouder krijg je het vinkje ‘geschikte opvoeder’. De ouders krijgen bij een uithuisplaatsing vaak het vinkje ‘ongeschikt’.

Sterk geluid

Maar zo zwart-wit zit de wereld niet in elkaar. Ook ik ben een mens met tekortkomingen, mijn uitgangspositie was alleen zoveel beter. Ik heb mazzel gehad in mijn leven, altijd veel steun en liefde ontvangen. De kinderen kwamen bij mijn partner en mij toen ze zes jaar waren, inmiddels zijn ze veertien. In de pittige begintijd dacht ik: hoe fijn dat we dit samen kunnen doen. Dat we in een fijn huis wonen, met goede burens

‘We vragen ouders welke rol zij willen hebben’

en familie die ons helpen. Juist daardoor begrijp ik zoveel beter dat hun moeder het in haar eentje niet kon bolwerken. Met zoveel tegenslag zou ik zelf depressief onder een dekentje liggen...

Hun moeder wist de eerste weken niet eens dat haar tweeling bij ons als crisisgezin was geplaatst. Niemand had eraan gedacht haar te informeren! Lang was de overheersende visie bij een uithuisplaatsing dat een kind beter géén contact kon hebben met de ouders om de hechting in het pleeggezin te bevorderen. De focus in de hele sector lag op: als de kinderen maar veilig zijn en zich goed ontwikkelen. Gelukkig is dat aan het veranderen. Want in het ingewikkelde systeem waarin deze kinderen leven is ieders expertise nodig. Niet alleen van de gezinshuisouders en de professionals, óók van de ouders. Zo bel ik regelmatig met opvoedvragen naar de moeder van onze pleegkinderen. Onze opvoedvragen welteverstaan. Ik vraag haar dan wat zij denkt dat de beste aanpak is voor de kinderen. Ook gaan we elk jaar met elkaar uit eten om te bespreken hoe we het doen met zijn drieën en wat we ervaren bij het opvoeden van de pubers. De kinderen merken zo echt dat we de opvoeding samen doen.

Ongemakkelijk

Door mijn pleegzorgervaring en dankzij de leer-gemeenschap ben ik er intussen van overtuigd dat het anders moet. We moeten veel meer toe naar samenwerking en gedeelde besluitvorming. Zo zijn ouders van de kinderen die bij stichting Jeugdorp De Glind worden geplaatst de afgelopen jaren een steeds prominentere plaats gaan innemen bij de matching met een gezinshuis. De ouders maken kennis met de gezinshuisouders en moeten hen ook zien zitten. Samenwerking met ouders kost tijd en dus geld. We zetten nu systeemcoaches in, dat weten we steeds vaker bekostigd te krijgen bij gemeenten. Natuurlijk lukt het niet altijd om kinderen weer thuis te laten

wonen, maar we proberen het vaker en werken meer aan familieversterking. We stellen ons anders op, vertellen niet hoe we het allemaal gaan doen, maar vragen de ouders welke rol zij willen hebben. Van nieuwe medewerkers vragen we daarom dat ze systemisch denken en niet alleen kijken naar het individuele gedrag van het kind. Sterker nog, we selecteren medewerkers op die systemische blik. Zo hebben we in een vacaturetekst eens de zin opgenomen: 'Je voelt je ongemakkelijk bij de term "biologische ouders", omdat je recht wilt doen aan de onlosmakelijke verbondenheid van ouders en kind.' Intensiever samenwerken met ouders is niet per se gemakkelijk. Soms komen kinderen onregelmatig terug van een bezoek aan hun ouders. Voorheen was de reactie dan om ze er minder vaak naartoe te laten gaan. Nu denken wij: misschien moeten ze elkaar juist vaker zien, zodat een bezoekje normaler wordt voor de kinderen. Voor een nog betere samenwerking zijn we bezig met een oudergespreksgroep. We willen ook graag dat ouders die al ervaring opdeden met hun kind in een gezinshuis, hun kennis en ervaringen delen met andere ouders en ze tot steun kunnen zijn. En dat ze vanuit hun ervaringen waardevolle adviezen geven, zodat wij de zorg kunnen verbeteren.

Normaal

Thuis en in de leergemeenschap heb ik ervaren hoeveel je opsteekt van open en onbevooroordeeld luisteren. In alle verschillende organisaties binnen de jeugdsector zou luisteren en zoeken naar samenwerking met ouders normaal moeten zijn. We denken dat we dat allang doen. Intrigerend, want dat is niet zo. Vorig jaar gaven een moeder, lector Martine Noordegraaf en ik

'Mijn opvoedvragen bespreek ik met de moeder van onze pleegkinderen'

bijvoorbeeld een workshop over ouders betrekken tijdens het congres van Jeugdzorg Nederland. Het viel me op dat de zaal vol zat met zorgprofessionals, maar dat er nauwelijks bestuurders op afkwamen. De zaal hing aan haar lippen, de aanwezige systeemtherapeuten en contextueel werkers waren enthousiast over de inzichten die de moeder deelde. Zij is daarna door verschillende organisaties uitgenodigd. Dat laat zien hoeveel behoefte er is om met dit onderwerp aan de slag te gaan. Gelukkig, want onbevange luisteren naar ouders levert voor alle partijen veel waardevols op. Het mag nog veel gewoner worden om dat te doen." ◉

Henk Jonker (43) is sinds 2021 directeur-bestuurder van Stichting Jeugddorp De Glind, een jeugdzorgorganisatie die kinderen opvangt in gezinshuizen. Hiervoor werkte hij bij de gemeente Zuidplas als manager Samenleving en als leidinggevende bij Timon, 's Heeren Loo en Horizon Jeugdzorg.